

ผลของชุดฝึกอบรมพัฒนาความรู้และทักษะการให้คำปรึกษา สำหรับครูที่ปรึกษาระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาส

Results of Training Package for Developing on Knowledge and Counseling Skills for Counseling Teachers in Mathayomsuksa Level of Expansive Opportunity Schools

สุวิธดา คำผิว (Suwatsada Khamphio)* ดร. กาญจนา ไชยพันธุ์ (Dr. Ganjana Chaiyapan)**

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความรู้ในการให้คำปรึกษา และศึกษาผลของชุดฝึกอบรมพัฒนาความรู้และทักษะการให้คำปรึกษาสำหรับครูที่ปรึกษาระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาส กลุ่มตัวอย่างคือครูที่ปรึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสกลุ่มเครือข่ายบ้านเหล่าหนองแปน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สกลนคร เขต 3 แบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรกที่ใช้ในการศึกษาความรู้ในการให้คำปรึกษา เป็นครูที่ปรึกษา จำนวน 49 คน กลุ่มที่สองเป็นครูที่ปรึกษาที่มีคะแนนความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษาดังแต่เปอร์เซ็นต์ที่ 50 ลงมา จำนวน 12 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ 1) แบบวัดความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา 2) แบบสังเกตทักษะการให้คำปรึกษา 3) ชุดฝึกอบรมพัฒนาความรู้และทักษะการให้คำปรึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1) ครูที่ปรึกษาระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาส จำนวน 49 คน มีความรู้ในการให้คำปรึกษาอยู่ในระดับน้อย 2) ครูที่ปรึกษากลุ่มทดลองมีความรู้ในการให้คำปรึกษาเพิ่มขึ้นหลังจากได้รับการฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ครูที่ปรึกษากลุ่มทดลองมีทักษะในการให้คำปรึกษาเพิ่มขึ้นหลังจากได้รับการฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ABSTRACT

The purpose of this research was to survey counseling knowledge and study the effect of a training package for developing knowledge and counseling skills for counseling teachers Mathayomsuksa level in expansion opportunity schools. The subjects of the study were counseling teachers of expansion opportunity schools from Banlao-nongpan Academic Network Center of the Office of Sakonnakhon Educational Service Area 3. The first study examined counseling knowledge of 49 counseling teachers. The second study evaluated the effectiveness of a training package for developing knowledge and counseling skills for 12 counseling teachers whose counseling knowledge scores were lower than fifty percentile. The research tools were: 1) the counseling knowledge test, 2) the counseling skills observation form, and 3) a training

* นักศึกษา หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการให้คำปรึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

** รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการให้คำปรึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

package for developing knowledge and counseling skills. The results of the study were as follows: 1) the total score of the counseling knowledge of 49 counseling teachers was classified in the low level, 2) after the experiment, the counseling teachers post-test scores of knowledge of the experimental group were higher than the pre-test score at .05 significant level and, 3) after the experiment, the counseling teachers post-test scores of counseling skills of the experimental group were higher than the pre-test score at .05 significant level.

คำสำคัญ : ชุดฝึกอบรม ความรู้และทักษะการให้คำปรึกษา ครูที่ปรึกษา

Key Words : Training package, Knowledge and counseling skills, Counseling teacher

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตราที่ 6 กล่าวไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับจุดหมายของการจัดการศึกษาโดยทั่วไป ที่เน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือ เป็นคนดี มีปัญญา และมีความสุข (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2545)

กระบวนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะดังกล่าว นอกเหนือจากการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรแล้ว โรงเรียนจำเป็นต้องดูแลเอาใจใส่ ช่วยเหลือส่งเสริม ให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามศักยภาพที่พึงมี ขณะที่สภาพการณ์แวดล้อมซึ่งเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและค่อนข้างสับสนซับซ้อนมากขึ้น ปรากฏการณ์ดังกล่าวส่งผลกระทบต่อวิถีการดำรงชีวิตของบุคคลอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ก่อให้เกิดปัญหานานัปการ โดยเฉพาะต่อเด็กและเยาวชน เช่น ปัญหาสุขภาพจิต การล่องละเมิดสิทธิเสรีภาพ การกลั่นแกล้ง รังแก ความรุนแรงและการทารุณกรรมในรูปแบบต่างๆ การลักขโมย ปัญหายาเสพติด การไม่ประสบความสำเร็จด้านการเรียนและอาชีพ รวมทั้งปัญหาเรื่องเพศหลากหลายลักษณะ เป็นต้น ทำให้เด็กและเยาวชนเสี่ยงต่อ

การเผชิญปัญหา การสร้างมาตรการในการสร้างภูมิคุ้มกันปกป้องส่งเสริมนักเรียนในทางที่เหมาะสม จึงเป็นภาระสำคัญของสถานศึกษาในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2551)

กรมสุขภาพจิตและสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จึงตระหนักถึงความสำคัญที่จะต้องมีการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อให้กระบวนการทำงานดังกล่าวเป็นระบบมีความชัดเจน มีการประสานความร่วมมือของผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกโรงเรียน รวมทั้งวิธีการ กิจกรรมและเครื่องมือต่างๆ ที่มีคุณภาพในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอันจะส่งผลให้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนประสบความสำเร็จ โดยปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ที่มีส่วนสำคัญคือ ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน โดยต้องได้รับความร่วมมือจากครูทุกคนในโรงเรียน รวมทั้งการสนับสนุนในเรื่องต่างๆ จากโรงเรียน และการอบรมให้ความรู้และทักษะ รวมทั้งการเผยแพร่ข้อมูลความรู้แก่ครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้นผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อเอื้อประโยชน์ต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นสิ่งจำเป็น โดยเฉพาะเรื่อง ทักษะการปรึกษาเบื้องต้น และแนวทางการแก้ไขปัญหาต่างๆ ของนักเรียน โรงเรียนควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ (วนิดา, 2551)

เมื่อพิจารณาถึงความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแล้วจะเห็นได้ว่าครูที่ปรึกษาเป็น

หลักสำคัญในการดำเนินงานต่าง ๆ ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวกับนักเรียน เนื่องจากครูที่ปรึกษาเป็นบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุด ครูที่ปรึกษาเป็นบุคคลสำคัญในการดูแลช่วยเหลือ ส่งเสริม พัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ผู้เรียนคาดหวังให้ครูที่ปรึกษาเป็นที่พึ่งทางใจ ให้ความอบอุ่นและสามารถให้คำปรึกษาได้ นอกจากพ่อแม่ผู้ปกครองแล้ว ผู้เรียนคิดว่าครูที่ปรึกษาจะเป็นอีกผู้หนึ่งที่พึ่งได้ ครูที่ปรึกษาจะช่วยให้ผู้เรียนรู้จักรักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น มีทักษะชีวิตและทักษะทางสังคมที่เหมาะสม (กรมวิชาการ, 2545) จากข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่าสิ่งจำเป็นที่ครูที่ปรึกษาควรจะมีในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือการให้คำปรึกษาที่มีประสิทธิภาพ

ความหมายของการให้คำปรึกษา พนม (2548) ได้สรุปไว้ว่า การให้คำปรึกษาเป็นกระบวนการให้ความช่วยเหลือโดยบุคคลที่ได้รับการฝึกอบรมทางด้านการให้ความช่วยเหลือทางจิตวิทยาโดยเฉพาะให้แก่ผู้ที่มีปัญหาซึ่งมาขอรับการช่วยเหลือ เพื่อช่วยให้ผู้มาขอรับคำปรึกษาเกิดความเข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อม รู้จักปรับปรุงแก้ไขตนเอง สามารถปรับตัวได้ดีขึ้นและสามารถนำตนเองได้ในที่สุด

ผู้ให้คำปรึกษาที่ดีจำเป็นต้องรู้ทั้งศาสตร์และศิลป์ของการให้คำปรึกษา โดยรู้ตั้งแต่พื้นฐานทางจิตวิทยาที่เกี่ยวกับมนุษย์ เพื่อความเข้าใจในธรรมชาติของมนุษย์ในการนำมาประกอบการให้คำปรึกษา เพื่อให้การให้คำปรึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้ทักษะต่างๆ ที่หลากหลายอย่างมีประสิทธิภาพ (กรมวิชาการ, 2545)

ด้วยความสำคัญของการให้คำปรึกษาของครูที่ปรึกษาดังกล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยซึ่งเป็นครูที่ทำหน้าที่ครูที่ปรึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสที่เปิดสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาล 1 ถึง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทำให้มีโอกาสเห็นปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในโรงเรียน จากการสนทนากลุ่ม (Focus group) กับคณะครูในศูนย์เครือข่ายสถานศึกษาบ้านเหล่าหนองแปนเกี่ยวกับปัญหาที่มัก

เกิดขึ้นกับนักเรียน ได้แก่ การปรับตัวกับเพื่อน การเลือกศึกษาต่อ ปัญหาชู้สาว การแต่งกาย การมาโรงเรียนสาย การทะเลาะวิวาท และการไม่ใส่ใจต่อการเรียน โดยเฉพาะในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ซึ่งเป็นช่วงวัยรุ่นที่กำลังอยู่ในช่วงของการเปลี่ยนแปลงทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์และบทบาททางสังคม เป็นวัยที่ต้องการหาเอกลักษณ์ของตนเองอยากรู้อยากเห็น อยากลอง ต้องการอิสระจากผู้ใหญ่ ต้องการการยอมรับจากกลุ่มเพื่อนจนบางครั้งดูเหมือนให้ความสำคัญกับเพื่อนมากกว่าพ่อแม่ สิ่งเหล่านี้เป็นธรรมชาติของวัยรุ่นที่เป็นสาเหตุให้เสี่ยงต่อการเกิดปัญหาด้านสุขภาพจิต ดังนั้นการให้ความช่วยเหลือโดยการให้คำปรึกษาโดยครูและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจะช่วยให้วัยรุ่นเข้าใจตนเอง และสิ่งแวดล้อมมากขึ้น สามารถคิดและตัดสินใจในการหาทางออกเพื่อแก้ไขความคับข้องใจ ความวิตกกังวล เป็นการลดความเสี่ยงต่อการสูญเสียที่อาจเกิดกับวัยรุ่นได้ (มัลลวีร์, 2547) จะเห็นได้ว่าครูที่ปรึกษาจำเป็นต้องมีทักษะในการให้คำปรึกษา เพื่อให้การช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้น จึงทำให้ผู้วิจัยเห็นถึงความสำคัญของทักษะการให้คำปรึกษาที่จะสามารถให้ความช่วยเหลือกับนักเรียนในการแก้ปัญหาต่างๆ ได้ จึงสนใจที่จะพัฒนาความรู้และทักษะการให้คำปรึกษาสำหรับครูที่ปรึกษาระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาส ศูนย์เครือข่ายสถานศึกษาบ้านเหล่าหนองแปนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3 ที่ผู้วิจัยสังกัดอยู่ โดยการสร้างชุดฝึกอบรมพัฒนาความรู้และทักษะการให้คำปรึกษาสำหรับครูที่ปรึกษาระดับมัธยมศึกษาขึ้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการให้คำปรึกษาของครูที่ปรึกษาให้มากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจความรู้ในการให้คำปรึกษาของครูที่ปรึกษาระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาส

2. เพื่อศึกษาผลของชุดฝึกอบรมพัฒนาความรู้และทักษะในการให้คำปรึกษาสำหรับครูที่ปรึกษาระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

วิธีการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยแบบเชิงก่อนทดลอง (Pre-Experimental Design) โดยมีรูปแบบการทดลองแบบกลุ่มเดียวทดลองก่อนและหลังการทดลอง (One Group Pretest Posttest Design) (เพ็ญศรี เศรษฐวงศ์, 2547) ตามแบบแผนการทดลองดังนี้

กลุ่ม	ทดสอบก่อน	ทดลอง	ทดสอบหลัง
RE	T ₁	X	T ²

ความหมายของสัญลักษณ์

RE	แทน	กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่ม
T ₁	แทน	การทดสอบก่อนการพัฒนา
X	แทน	การใช้ชุดฝึกอบรมพัฒนาความรู้และทักษะการให้คำปรึกษา
T ₂	แทน	การทดสอบหลังการพัฒนา

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร เป็นครูประจำชั้นที่มีหน้าที่เป็นที่ปรึกษาระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ศูนย์เครือข่ายสถานศึกษาบ้านเหล่าหนองแปน อำเภोजेरูญศิลป์ จังหวัดสกลนคร จำนวน 8 โรงเรียน คือ โรงเรียนบ้านดงบัง (คุรุราษฎร์อุทิศ) บ้านดงบก บ้านดงสำ บ้านนาสนวล บ้านโพนบกหนองผือ บ้านเหล่าบ้านถ่อน บ้านหนองแปน และบ้านหนองแวงน้อย จำนวน 49 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง เป็นครูที่ปรึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสกลุ่มเครือข่ายบ้านเหล่าหนองแปน ที่มีคะแนนความรู้ในการให้คำปรึกษาตั้งแต่เปอร์เซนไทล์ที่ 50 ลงมา (จากผลการทดสอบคือ 12 คะแนน)

จำนวน 25 คน และทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จำนวน 12 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบวัดความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา โดยผู้วิจัยได้พัฒนามาจากแบบวัดความรู้ในการให้คำปรึกษาของ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ และศูนย์เครือข่าย 4 ภูมิภาค (2552) ลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 25 ข้อ

3.2 แบบสังเกตทักษะการให้คำปรึกษา โดยผู้วิจัยได้พัฒนามาจากแบบสังเกตการเปิดการสัมภาษณ์ของ ศิริบุรณ, 2544 ลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ (Check List) มีทั้งหมด 12 รายการ เพื่อเป็นเครื่องมือช่วยในการสังเกตพฤติกรรมการใช้ทักษะการให้คำปรึกษาของครูที่ปรึกษาโรงเรียนขยายโอกาส

3.3 ชุดฝึกอบรมพัฒนาความรู้และทักษะการให้คำปรึกษา โดยพัฒนาจากหลักสูตรพัฒนาครูจิตวิทยาแนะแนว โมดูล 5 การให้คำปรึกษาของมูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้ (2551) และจากแผนการจัดกิจกรรมการอบรมพัฒนาครูแนะแนว : เพื่อนที่ปรึกษา ของสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ และศูนย์เครือข่าย 4 ภูมิภาค (2552) ผู้วิจัยได้ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับความรู้และทักษะการให้คำปรึกษากิจกรรมการฝึกอบรม จากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดเนื้อหาการฝึกอบรมให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งได้แก่ครูที่ปรึกษาระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาส ชุดฝึกอบรมพัฒนาความรู้และทักษะการให้คำปรึกษา มีทั้งหมด 6 กิจกรรม ใช้ระยะเวลาการอบรมต่อเนื่องติดต่อกัน 2 วัน โดยผู้วิจัยเป็นวิทยากรในการอบรม

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบวัดความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษาของครูที่ปรึกษาระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาส โดยใช้ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

2. ทดสอบความแตกต่างของคะแนนแบบความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา ก่อนและหลังการพัฒนาของครูที่ปรึกษากลุ่มทดลองโดยใช้สถิติทดสอบ t-test

3. ทดสอบความแตกต่างของแบบสังเกตทักษะการให้คำปรึกษา ก่อนและหลังการพัฒนาของครูที่ปรึกษากลุ่มทดลอง โดยใช้สถิติทดสอบ The Wilcoxon Math Paired Signed Ranks Test

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความรู้ในการให้คำปรึกษาของครูที่ปรึกษาระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาส และศึกษาผลของชุดฝึกอบรมพัฒนาความรู้และทักษะการให้คำปรึกษา สำหรับครูที่ปรึกษาระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาส โดยผู้วิจัยขออภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

ตารางที่ 1 คะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบวัดความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษาของครูที่ปรึกษาระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส ศูนย์เครือข่ายสถานศึกษาบ้านเหล่าหนองแปน

ความรู้เกี่ยวกับ การให้คำปรึกษา	จำนวนข้อ	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
	25	12.41	2.80	น้อย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตารางที่ 1 พบว่าคะแนนจากแบบวัดความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษาของครูที่ปรึกษาระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาส ศูนย์เครือข่ายสถานศึกษาบ้านเหล่าหนองแปนจำนวน 49 คน มีความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษาอยู่ในระดับน้อย (7-12 คะแนน = ระดับน้อย) ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ เรืองยศ (2546) ได้ทำวิจัยเรื่องการศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดขอนแก่น พบว่า ปัญหาการดำเนินงานในระบบดูแล

ช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาด้านการส่งเสริมนักเรียนในเรื่องขาดทักษะ ความรู้ที่เพียงพอในการให้คำแนะนำปรึกษา แก้ไขปัญหาแก่นักเรียนอยู่ในระดับน้อย และสอดคล้องกับ สมชาย (2548) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัญหาการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ครูที่ปรึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา และครูที่ปรึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ปัญหาเรื่องทักษะในการให้คำปรึกษาของครู อยู่ในระดับมาก

จากการศึกษาผลของชุดฝึกอบรมพัฒนาความรู้และทักษะการให้คำปรึกษา สำหรับครูที่ปรึกษาระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาส พบว่า

ครูที่ปรึกษากลุ่มทดลองมีความรู้ในการให้คำปรึกษาเพิ่มขึ้น หลังจากได้รับการฝึกอบรมพัฒนาความรู้และทักษะการให้คำปรึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจากการบันทึกแบบสังเกตทักษะการให้คำปรึกษาของ ครูที่ปรึกษากลุ่มทดลอง มีทักษะในการให้คำปรึกษาเพิ่มขึ้นหลังจากได้รับการฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งปฏิบัติตามสมมติฐาน และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ เพชรสุตา (2547) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาและพัฒนาสมรรถภาพในการให้คำปรึกษาสำหรับครูแนะแนว พบว่า ครูแนะแนวในโรงเรียนมัธยมที่ไม่มีวุฒิทางการแนะแนวและจิตวิทยาการให้คำปรึกษาหลังจากได้รับการพัฒนาสมรรถภาพในการให้คำปรึกษาตามโปรแกรมการพัฒนาสมรรถภาพในการให้คำปรึกษาแล้ว ผู้เข้ารับการพัฒนามีสมรรถภาพในการให้คำปรึกษาโดยรวมและรายด้านเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ อาภา และวรพิมพ์ (2543) ที่ได้ทำการศึกษาเพื่อสร้างชุดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาโยนิโสมนสิการและทักษะการปรึกษาสำหรับครู ผลปรากฏว่าภายหลังจากการฝึกอบรมคะแนนทักษะการปรึกษาของครูสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

.05 และสอดคล้องกับ พรณิ (2544) ที่ได้ศึกษาผลของการฝึกการให้คำปรึกษาที่มีต่อความสามารถในการให้คำปรึกษาของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลอินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี พบว่าพยาบาลวิชาชีพที่ยังไม่เคยผ่านการอบรมการให้คำปรึกษาที่มีความสามารถในการให้คำปรึกษา มีความสามารถในการให้คำปรึกษาเพิ่มขึ้นหลังจากได้รับการฝึกการให้คำปรึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังนั้นแสดงว่าชุดฝึกอบรมพัฒนาความรู้และทักษะการให้คำปรึกษามีผลให้ความรู้และทักษะการให้คำปรึกษาของครูที่ปรึกษาเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

จากการสังเกตของผู้วิจัยที่เป็นผู้ดำเนินการฝึกอบรมพัฒนาความรู้และทักษะการให้คำปรึกษาให้แก่ครูที่ปรึกษากลุ่มทดลอง โดยได้มีการฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษาแก่นักเรียนด้วยการให้ศึกษาจากตัวแบบในวีดิทัศน์ แสดงบทบาทสมมติ และใช้สถานการณ์จำลอง ซึ่งจะช่วยให้ครูที่ปรึกษาได้มีประสบการณ์ที่ใกล้เคียงความเป็นจริง ทำให้มีโอกาสฝึกทักษะต่างๆ ก่อนนำไปปฏิบัติจริง พบว่า ครูที่ปรึกษามีความตั้งใจในการเรียนรู้ ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมเป็นอย่างดี ทำให้หลังการฝึกอบรมแล้วครูที่ปรึกษากลุ่มทดลองมีความเชื่อมั่นในการนำการให้คำปรึกษามากขึ้น ซึ่งจะเห็นได้จาก การแสดงความคิดเห็นจากการพูดคุยอย่างเป็นทางการ (Informal Interview) หลังการฝึกอบรมของครูที่ปรึกษาที่เข้าร่วมการอบรม ดังนี้

ครูเอ กล่าวไว้ว่า “ทำให้ทราบรูปแบบในการให้คำปรึกษา วิธีการให้คำปรึกษาและทักษะในการพูดคุยระหว่างการให้คำปรึกษา และเชื่อมั่นได้ว่าจะนำไปประยุกต์ใช้กับสถานการณ์จริงขณะให้คำปรึกษาแก่นักเรียนได้” ครูบี กล่าวว่า “ได้ความรู้และแนวทางในการแก้ปัญหาให้กับเด็กในโรงเรียน ได้ประโยชน์มากสำหรับที่จะแก้ปัญหาให้กับเด็กในยุคนี” ครูซี กล่าวว่า “จะพยายามทำความเข้าใจกับนักเรียนให้มากที่สุด” ครูดี กล่าวว่า “หลังจากอบรมแล้วรู้สึกว่ายากนำไปให้คำปรึกษาแก่นักเรียน และคิดว่าน่าจะช่วยนักเรียนได้มาก แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยทั้งหลาย” ครูหนึ่ง

กล่าวว่า “มีความรู้สึกว่าได้มีความรู้ในการอบรมครั้งนี้เป็นอย่างดี สิ่งที่ไม่เข้าใจก็เข้าใจมากขึ้น” ครูสอง กล่าวว่า “อยากได้ความรู้แบบนี้มานานแล้ว พอได้ก็เลยอยากทำมาก และจะพยายามทำให้ได้อย่างเต็มที่” ครูสาม กล่าวว่า “เป็นการอบรมที่ให้แนวคิดเกี่ยวกับตัวครู ครูต้องพยายามเข้าใจตัวเด็กเกือบทุกเรื่อง เพื่อทราบถึงสาเหตุที่เขาแสดงพฤติกรรมแปลกๆ ออกมาทราบถึงรูปแบบในการให้คำปรึกษา วิธีการให้คำปรึกษา และทักษะในการพูดคุยระหว่างการให้คำปรึกษา และเชื่อมั่นว่าจะนำไปประยุกต์ใช้กับสถานการณ์จริงขณะให้คำปรึกษาแก่นักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยให้นักเรียนตัดสินใจทางเลือกในการแก้ปัญหาได้นั้นๆ ได้”

สรุปผลการวิจัย

1. ครูที่ปรึกษาระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาส ศูนย์เครือข่ายสถานศึกษาบ้านเหล่าหนองแปน มีความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษาโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}$ = 12.41)
2. ครูที่ปรึกษากลุ่มทดลองมีความรู้ในการให้คำปรึกษาเพิ่มขึ้นหลังจากได้รับการฝึกอบรมพัฒนาความรู้และทักษะการให้คำปรึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ครูที่ปรึกษากลุ่มทดลองมีทักษะในการให้คำปรึกษาเพิ่มขึ้นหลังจากได้รับการฝึกอบรมพัฒนาความรู้และทักษะการให้คำปรึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ชุดฝึกอบรมพัฒนาความรู้และทักษะการให้คำปรึกษาสำหรับครูที่ปรึกษา สามารถนำไปปรับใช้กับกลุ่มตัวอย่างอื่นๆ ได้ เช่น กลุ่มครูที่ปรึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียนประถมศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษา เป็นต้น
2. ผู้เข้ารับการฝึกอบรมควรเป็นผู้มีความสนใจ และพร้อมที่จะเข้าร่วมรับการฝึกอบรม

3. ควรมีการติดตามผลภายหลังการฝึกอบรมถึงความคงทน (Retention) ว่าครูที่ปรึกษาที่ได้รับการฝึกการให้คำปรึกษามีความรู้และทักษะการให้คำปรึกษาเปลี่ยนแปลงหรือไม่ ภายหลังการฝึกไปแล้ว 3 เดือน หรือ 6 เดือน

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณทุนอุดหนุนและส่งเสริมการทำวิทยานิพนธ์ สำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น ประจำปีการศึกษา 2552 ที่ให้ทุนสนับสนุนโครงการวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2545. เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 คู่มือการบริหารการแนะแนว. กรุงเทพฯ : ครูสภาลาดพร้าว.

กรมวิชาการ. 2545. เอกสารแนะแนวชุดกลวิธีสู่การเป็นผู้ให้คำปรึกษา : ฉบับที่ 1-4. กรุงเทพฯ : ครูสภาลาดพร้าว.

พนม ลิ้มอารี. 2548. การแนะแนวเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

พรรณี วิญญูกุล. 2544. ผลของการฝึกการให้คำปรึกษาที่มีต่อความสามารถในการให้คำปรึกษาของพยาบาลวิชาชีพ. โรงพยาบาลอินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการแนะแนว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

เพชรสุดา เพชรใส. 2547. การศึกษาและพัฒนาสมรรถภาพในการให้คำปรึกษาสำหรับครูแนะแนว. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

เพ็ญศรี เศรษฐวงศ์. 2547. ระเบียบวิธีวิจัยการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

มัลลวีร์ อุดลวัฒน์ศิริ. 2547. คู่มือการให้คำปรึกษาแก่นักเรียนกลุ่มเสี่ยง สำหรับครูที่ปรึกษาระดับมัธยมศึกษา. ขอนแก่น: ศูนย์บำบัดรักษาเยาเสพติดขอนแก่น.

มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้. 2551. หลักสูตรพัฒนาครูจิตวิทยาแนะแนว โมดูล 5 การให้คำปรึกษา. กรุงเทพฯ : หจก.เจเอ็นที.

เรืองยศ อุตศาสตร์. 2546. การศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น.

วนิดา ชนินทุทวงศ์. 2551. คู่มือระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ช่วงชั้นที่ 1-ช่วงชั้นที่ 2. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ชุมชุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

ศิริบุรณ์ สายโกสม. 2544. พื้นฐานการให้คำปรึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สมชาย เหลืองอ่อน. 2548. ปัญหาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2. งานนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2551. การพัฒนาความเข้มแข็งระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน คู่มือการฝึกอบรมนักเรียน : เพื่อนที่ปรึกษา สำหรับวิทยากร. กรุงเทพฯ : ชุมชุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวง
ศึกษาธิการ และศูนย์เครือข่าย 4 ภูมิภาค.
2552. เอกสารประกอบการอบรมโครงการ
พัฒนาครูแนะแนว:เพื่อนที่ปรึกษา. [ม.ป.ท.:
ม.ป.พ.]

อาภา จันทรสกุล และ วรพิมพ์ ถิระวัฒน์. 2543.
การสร้างชุดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาโยนิโส
มนสิการและทักษะการปรึกษาสำหรับครู.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.